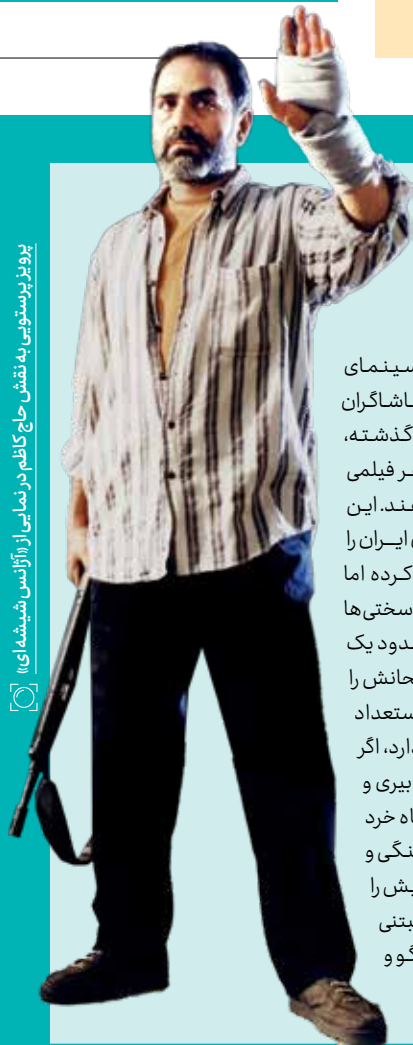

فرهنگ

سینمای ایران

جاذبه

پرویز پرستویی به نقش حاج کاظم در نمایی از «آژانس شیشه‌ای»

شگفت‌انگیز سینما

سعید روستایی نقیض بازی است برای این ادعا که دود از کنده بلند می‌شود. او در سینمای ایران و در ساخت درام‌های پرکشش کاری کرده کارستان که پیش از خودش سابقه نداشته است. روستایی دو فیلم در سینمای ایران کارگردانی کرده و «ابرار تعداد فیلم‌هایش جایزه ملی و بین‌المللی دریافت کرده است.

انقلاب سینمایی

داریا که به‌تازگی مهمان شهاب حسینی در برنامه در بخشی از صحبت‌هایش گفت: «سینما بعد از شد پیدا کرد و انصافا در دهه ۶۰ و ۷۰ عین یک بمب در شد.»

فغت سینمای ایران در سال‌های بعد از انقلاب و ، در سطح جهانی، واقعیتی است که به گواه خود و اسناد و جوایز ریزودرشت بین‌المللی وجود دارد و حرف‌های اخیر معتمدآریا- که ازقضا خود از بهترین یینه این رشد است- صرفا مهر تاییدی در این زمینه ن‌بودن وقوع انقلاب هم کار فیلمفارسی تمام شده سید اما آن تغییر و دگرگونی سیاسی و اجتماعی سته و با برچیدن بساط فیلم‌های سطحی، توجهی به سینمای ایران کرد. درواقع انقلاب ست اندازی در سینمای این کشور شد، هرچند استگذاری‌های انقلابی، مقادیری تصمیمات و‌های اشتباه هم داشت و برای دوری هرچه بیشتر ، سینما حالتی بخشنامه‌ای پیدا کرد و به‌ویژه تا ره سالاری و اساسا شکل‌گیری و ظهور ستاره‌ها- که اساس سینما و جذب مخاطب هستند- به شکلی

خطکشی باز میان نیروهای عنصر تصادف در فیلمنامه پایان‌های اغلب خوش، ستر فیلم‌ها بود. ساموئل یای ۳۰ و ۴۰، روح تازه‌ای به و آثاری جنایی و دلهره‌آور می‌شد. ناگاری روبه‌رو می‌شد. جاری ایران برای خوشایند ردن، راه راحت‌تر را دوست صه‌هایی ساده، کافه‌ای و ص و آواز و شانس و عشق نبایی که هوشنگ کاووسی، بارت «فیلمفارسی» برای فارسی در دهه‌های ۴۰ و ۵۰ کرده بود و در اکران و گیشه، کشیدن به نگاه متفاوت را نمان اوایل دهه ۴۰، به‌تدریج که گذر متفاوتی به سینما فاری که شب‌قوزی را ساخت و خشت و آینه را نوشت و

بی برای سینمای ایران بود و پوش مهرجویی یا فیلم‌های زاره و متفاوتی را در سینمای د و نظر برخی منتقدان آن پ کردند. در همان دهه ۴۰ دیگری چون ناصر تقوایی، به شهید ثالث، امیر نادری، ش، بهرام بیضایی، فریدون یا هاشمی، خسرو هریتاش، یمیاوی، محمدرضا اسلانی نسبت به جریان رایج که در فضای روشنفکری و عموما مثبت روبه‌رو شد. ع عبارت موج نوی فرانسه سینمایی ایران یاد می‌شد جرقه‌های گاه بی‌ربط به

ناصر ملک مطیعی به نقش فرمان در نمایی از فیلم «قیصر»

آشکار مقابله می‌شد. بااین‌حال در همین فضا به‌تدریج آثار متنوعی خلق شدند که هم پیشرفت‌های تکنیکی و ساختاری نسبت به سینمای قبل از انقلاب و فیلمفارسی در آنها دیده می‌شد و هم ازنظر مضمونی و محتوایی با قصه‌ها و فضاهای متفاوت و متنوعی روبه‌رو بودیم.

در ادامه همان‌قدر که فیلمسازان شاخص پیش از انقلاب، فیلم‌های موفقی بعد از انقلاب هم ساختند، کارگردانان تازه‌نفسی همچون کیانوش عیاری، بهروز افخمی، کیومرث پوراحمد، مجید مجیدی، مسعود جعفری جوزانی، جعفر پناهی، کامبوزیا پرتوی، محسن مخملباف، ابوالفضل جلیلی، فریدون جیرانی، مهدی صباغ زاده، احمدرضا درویش، ابوالحسن داوودی، محمدعلی سجادی، خسرو سینایی، رسول صدرعاملی، بهمن قبادی، رضا میرکرمی، پرویز شهبازی، اصغر فرهادی و ... هم در سال‌های مختلف آمدند و هرکدام فضای تازه‌ای به سینمای ایران آوردند. عباس کیارستمی هم که قبل از انقلاب همراه برخی دیگر از فیلمسازان مطرح در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان - به‌عنوان یکی از قطب‌های تربیت فیلمساز در سینمای ایران- فعالیت می‌کرد، بسیاری از فیلم‌های شاخص خود را در سال‌های پس از انقلاب ساخت و به موفقیت‌های جهانی دست‌یافت که مهم‌ترین آن دریافت نخل طلای کن برای ساخت فیلم طعم گیلاس بود که در سینمای قبل از انقلاب، سابقه نداشت. نامزدی اسکار هم اولین بار با فیلم بچه‌های آسمان مجیدی اتفاق افتاد و بعدها اصغر فرهادی دو بار برای جدایی نادر از سیمین و فروشنده،

دوگانه‌سوز سینما

جواد عزتی در نقش‌های کمدی دست مخاطبش را می‌گیرد و تا مرزهای انفجار می‌برد و در نقش‌های جدی هم کاری مشابه می‌کند. این روزها او به ستاره تبدیل‌شده و گزینه اصلی بسیاری از تهیه‌کنندگان سینماست.

موفق به دریافت آن شد. سینمای ایران در سال‌های بعد از انقلاب در چند مقطع برای سینمای جهان، پیشنهادهایی تازه داشت و فضا و فیلم‌هایی را عرضه کرد که امضای سینمای ایران پای آنها بود. به‌جز اینها، وقوع جنگ تحمیلی باعث شد سینمای ایران، نوعی خاص و تازه از فیلم‌های جنگی را تولید کند که طبیعتا پیش از آن سابقه نداشت. فیلم‌هایی در زیرگونه جنگی که به آثار دفاع مقدس مشهور شد. فیلم‌هایی در فضای جنگی که رویکردهایی معنوی و عرفانی داشتند و حال و هوای جبهه‌های جنگ ایران و رزمنده‌ها را تداعی می‌کردند و روی فرهنگ دفاع و مقاومت تأکید داشتند.

برخلاف سینمای فیلمفارسی یا حتی برخی آثار هنری و روشنفکری که تقلیدی از سینمای غرب و دیگر نقاط جهان بودند، سینمای دفاع مقدس جز در برخی نشانه‌های مشترک با گونه جنگی، نظیر و مشابه نداشت. سینماگرانی که خودشان حشرونشری با جبهه و جنگ داشتند و آن فضا را تجربه کرده بودند در سینمای دفاع مقدس هم بهترین عملکرد را داشتند و به فرماندهان این سینما تبدیل شدند؛ از جمله ابراهیم حاتمی‌کیا، رسول ملاقلی‌پور، جمال شوره‌جو و...

فقط دو کارگردان زن داشتیم

نقش و پیشرفت زنان به‌ویژه کارگردانان و عوامل فنی و بازیگران خانم هم در سال‌های بعد از انقلاب مشهود است. در همه آن حدود نیم‌قرن سینمای قبل از انقلاب، فقط دو کارگردان زن

بانوی قصه‌گوی انقلاب

نرگس آبیاری قبل از آن‌که وارد سینما شود، داستان می‌نوشت و بعد فیلمنامه. همین است که فیلم‌هایش روایت‌های دلنشین دارند و توانسته در میان معدود زنان سینمای ایران بدرخشد؛ هم این‌سوی مرزها و هم در آن‌سوی مرزها.

داشتیم، شهلای ریاحی و کبرا سعیدی. زن‌ها بیشتر به‌عنوان بازیگر در سینمای ایران فعال بودند که آن هم بیشتر در فیلمفارسی روی وجوه و جذابیت‌های ظاهری و فیزیکی آنها تمرکز می‌شد اما زنان بیشتر در سینمای بعد از انقلاب بود که اجازه بروز و ظهور اندیشمندانه پیدا کردند و به هویت و شناسنامه‌ای مستقل دست یافتند. به‌ویژه درزمینه کارگردانی که نام‌هایی چون پوران درخشنده، رخشان بنی‌اعتماد، تهmine میلانی، مرضیه برومند، انسیه شاه‌حسینی و ... قابل اشاره هستند. در سال‌های اخیر هم حضور زنان کارگردان مؤثر و غیرقابل‌انکار است و آثار فیلمسازانی چون نرگس آبیاری، آیدا پناهنده و ... با اقبال خوب مخاطبان و منتقدان و داوران جشنواره‌ها روبه‌رو می‌شود.

در دهه‌های ۸۰ و ۹۰ با فیلمسازان جوان و تازه‌نفسی روبه‌رو هستیم که باوجود نیم‌نگاهی به آن بخش‌های روشن فیلمسازی درگذشته، تماما استعدادهای نوظهور سینمای بعد از انقلاب هستند. کارگردان‌ها، بازیگران و سینماگرانی مستعد و خلاق که تقریباً هر بار حرف تازه‌ای برای گفتن دارند. سینمای بعد از انقلاب، گرچه در جاهایی هم درجا زده و گاهی به تکرار رسیده و به‌ویژه در سال‌های اخیر و درزمینه سینمای تجاری و سرگرم‌کننده، ارجاعاتی هم به فیلمفارسی دارد اما درمجموع روند رو به رشد آن محسوس است و نمی‌توان دستاوردهای آن را انکار کرد.

نیروهای خلاق و جوان سینما نه خودشان به تکرار و درجا زدن تمایل دارند و نه دیگر مخاطب امروزی که بهترین و متنوع‌ترین فیلم‌های روز جهان را بلافاصله و حتی هم‌زمان با اکران و نمایش

رستاخیز)، دوره سی و سوم (رخ دیوانه)، دوره سی‌وپه‌چهارم (ایستاده در غبار)، دوره سی و پنجم (ماجرای نیمروز)، دوره سی‌وششم (تنگه ابوغریب)، دوره سی و هفتم (شبی که ماه کامل شد) و دوره سی و هشتم (خورشید).

سیمرغ‌های بهترین فیلم، بهترین کارگردانی، بهترین بازیگر نقش اول و مکمل مرد و بهترین بازیگر نقش اول و مکمل زن و بهترین فیلم از نگاه تماشاگران، مهم‌ترین جوایز این رویداد هستند. برخی از رکوردداران جشنواره فیلم فجر ازاین‌قرارند: بهترین فیلم: ابراهیم حاتمی‌کیا ۵ بار، بهترین کارگردانی: مجید مجیدی ۴ بار، بهترین

فیلمنامه: کامبوزیا پرتوی ۴ بار، بهترین بازیگر نقش اول مرد: پرویز پرستویی ۴ بار، بهترین بازیگر نقش اول زن: فاطمه معتمدآریا، لایلا حاتمی، پروانه معصومی، هدیه تهران، باران کوثری، هنگامه قاضیانی و مریم زارعی هرکدام ۲ بار، بهترین بازیگر نقش مکمل مرد: سعید پورصمیمی ۳ بار، بهترین بازیگر نقش مکمل زن: نیکو خردمند، فاطمه معتمدآریا، مهتاب نصیرپور، شبنم مقدمی و سحر دولتشاهی هرکدام ۲ بار، بهترین جلوه‌های ویژه میدانی: محسن روزبهانی ۱۱ بار، صداگذاری: محمدرضا دلیاک ۱۰ بار، بهترین صدابرداری: جهانگیر میرشکاری ۵ بار، بهترین فیلمبرداری: محمود کلاری ۴ بار،

بهترین تدوین: بهرام دهقانی ۵ بار، بهترین طرح چهره‌پردازی: عدا... اسکندری و سعید ملکان هرکدام ۶ بار، بهترین موسیقی: مجید انتظامی، محمدرضا علیقلی و حسین علیزاده هرکدام ۴ بار، بهترین طرح صحنه و لباس: امیراثباتی و ایرج رامین‌فر هرکدام ۴ بار و...

جشنواره بین‌المللی فیلم کوتاه تهران، جشنواره بین‌المللی سینما حقیقت (فیلم مستند ایران)، جشن خانه سینما، جشن سینمایی و تلویزیونی حافظ، جشنواره فیلم مقاومت، جشنواره بین‌المللی فیلم‌های کودکان و نوجوانان و ... از دیگر رویدادهای سینمایی مهم ایران هستند.

مجید مجیدی برای ساخت «خورشید» از بهترین سیمرغ جشنواره فجر شد

حمیده خیرآبادی	هدیه‌تهرانی	رضا عطاران	علیرضا خمسه	اکبر عبدی	جمشید هاشم‌پور	خسرو شکیبایی	مجید مجیدی	ناصر تقوایی	ابراهیم حاتمی‌کیا	فرهاد	سپهر
باوجود این‌که رقیه چهره‌آزاد در فیلم مادر، تصویری دلنشین از یک مادر ارائه داد اما باید از حمیده خیرآبادی (نادره) به‌عنوان شامل مادر در سینمای ایران نام برد. او در بیشتر فیلم و سریال‌هایی‌که بازی کرد، در نقش یک مادر مهربان ظاهر شد، به‌ویژه در آجاره‌نشین‌ها.	او که با سلطان کیمیایی وارد سینما شد، به‌تدریج به شمایل زن محکم و مستقل وقوی و بااراده در سینمای ایران تبدیل شد که پیش از آن کمتر مجال بروز یافته بود. قرمز، کاغذبی خط، دنیا و چهارشنبه‌سوری، برخی از مشهورترین و مهمترین آثار تهرانی هستند.	از مستعدترین چهره‌های برنامه تلویزیونی ساعت خوش بود که با فیلم پشتوانه نتاتری با فیلم کلید ازدواج به سینما آمد و بعد از چند سال به چهره‌ای موفق در سینمای کمدی تبدیل شد و بیشتر فیلم‌هایی که در آنها بود، پرفروش شدند؛ از نهنگ عنبر تا هزارپا.	یکی از کم‌دین‌های برجسته سینمای ایران است که در دهه ۶۰ و با حضور در برنامه تلویزیونی هوشیار و بیدار در نقش بیدارگل کرد و بعدها در سینما و بازی در فیلم‌هایی چون روز باشکوه، شکار خاموش، آپارتمان شماره ۱۳، بره‌ها به بهشت نمی‌روند و... درخشید.	بسیاری از مردم اولین بار او را در برنامه تلویزیونی بازم مدرسه م دیر شد، شناختند و به استعداد کمدی‌اش پی بردند. چاقی او در کنار استعداد ذاتی و گرم خوربودن صورتش، به نقش‌های مختلف و متنوعی جان بخشید؛ از آقای قندی آجاره‌نشین‌ها تا غلامرضای فیلم مادر.	بااین‌که چند فیلمی در سینمای قبل از انقلاب آن هم با موهای لخت بازی کرد، اما با شمایل سر تراشیده و نام جمشید آریا در دهه‌های ۶۰ و ۷۰ درخشید و به‌عنوان ستاره فیلم‌های اکشن و پلیسی و آثار مرتبط با مواد مخدر، رونق بخشی گیشه‌ها شد.	آن صدا و آن احساس و آن شمایل عاشق پیشه هامون وار دیگر در سینمای ایران تکرار نمی‌شود. باهامون مهرجویی درخشید و کاری کرد که یکی از خاص‌ترین و شوریده‌ترین شخصیت‌های تاریخ سینمای جهان، با هنر او برای مردم باورپذیر شود.	یکی از پُرآوازه‌ترین فیلمسازان سینمای ایران در مجامع بین‌المللی است. او سال‌ها قبل از جدایی نادر از سیمین، با بچه‌های آسمان ما را تا نزدیکی اسکار برد. با محمد رسول ... هم پای برخی بزرگان سینمای جهان را به ایران باز کرد.	آدم کارنامه حج کم اما غنی و باکیفیت او را که می‌بیند، بیشتر به معنی کلمه دریغ و حسرت پی می‌برد و این‌که چرا سینمای ایران بیش از آثاری چون نابخدا خورشید، صادق کرده، ای ایران و کاغذ بی خط، قدر این استاد را ندانست.	از فرماندهان ارشد سینمای جنگ و دفاع مقدس و شاید مهمترین آنها. حاتمی‌کیا در همه این سال‌ها از جبهه و جنگ و مقاومت گفت و این دغدغه را به بهترین و متفاوت‌ترین شکل‌ها نشان داد؛ از دیده‌بان و مهاجر تا آژانس شیشه‌ای و یادگار.	نمای ادانی علی‌سید یان، ناده و ساد و دقاد ت در های	نمای ادانی علی‌سید یان، ناده و ساد و دقاد ت در های